

kommuner. Styrelsen kan antage en daglig leder af samlingen. Til driften af samlingen yder staten tilskud efter samme regler som til folkebibliotekerne, dog inden for et af undervisningsministeriet godkendt budget.

Skolecentraler.

Skolecentralernes virksomhed er ikke, således som det er tilfældet med de fælleskommunale samlinger, hjemlet ved lov, men de baserer deres virksomhed på undervisningsministeriets cirkulære af 9. januar 1967 om tilskud til skolecentraler, der er udfærdiget på grundlag af betænkning nr. 405/1966 om skolecentraler. Skolecentralernes hovedopgave er herefter at formidle kendskabet til alle former for undervisningsmidler til brug i folkeskolen. Til løsningen af denne opgave tillægges der ifølge betænkningen skolecentralerne følgende funktioner:

Oprettelse af stationære samlinger af undervisningsmidler.

Oprettelse af udlånssamlinger (til orientering af lærerne).

Udstillinger.

Indsamling og videregivelse af pædagogisk-metodisk materiale.

Fremstilling af undervisningsmaterialer (pædagogisk værksted).

Oprettelse af et pædagogisk-psykologisk-metodisk bibliotek.

Kursus- og mødevirksomhed.

I cirkulæret, som i hovedsagen følger betænkningen, understreges det, at det ikke er skolecentralernes opgave at formidle udlån af materiale til elevernes brug i undervisningen, idet denne udlånsvirksomhed varetages af de fælleskommunale samlinger. Endvidere anføres, at der i de områder, hvor der både er en fælleskommunal samling og en skolecentral, må etableres et samarbejde mellem disse to institutioner og i forbindelse hermed fastlægges en nærmere arbejdsdeling. Herudover udtales det i cirkulæret, at hensynet til folkeskolen må være det afgørende ved skolecentralernes indretning og drift, men at centralerne også vil kunne benyttes af andre skoleformer, i første række fritids- og ungdomsundervisningen.

Ifølge cirkulæret kunne der med hjemmel i den tidligere skoletilsynslovs § 32 ydes tilskud fra skolefonden og statskassen til driften af én skolecentral i hver skoleråds-kreds, idet der dog under visse betingelser kunne oprettes afdelinger. De skolecentraler, der tidligere blev drevet af skolerådene, er efter 1. april 1970 overtaget af amtsrådene, og der ydes tilskud hertil fra amtskommunen og staten i henhold til skolestyrelseslovens § 48, jfr. § 81.

Der eksisterer i dag ialt 37 skolecentraler, inklusive afdelingerne.

B. Forhold på landsplan.

Hovedparten af undervisningsmidler købes af uddannelsesinstitutionerne, og dette indkøb sker i hovedsagen for offentlige midler. Dette forhold kan danne baggrund for en offentlig interesse i at have indseende med, hvorledes disse midler anvendes med henblik på til stadighed at koordinere bestræbelserne på at opfylde uddannelsernes behov på den mest hensigtsmæssige måde.

For eleverne i folkeskole, ungdomsskole, gymnasium og HF har de ansvarlige myndigheder pligt til vederlagsfrit at stille undervisningsmaterialer til rådighed, og udgifterne hertil såvel som til det apparatur, der anvendes i undervisningen, indgår direkte i de respektive kommunale og statslige budgetter. Hertil kommer den del af de offentlige midler, som indirekte anvendes til samme formål af private skoler og andre uddannelsesinstitutioner, der kan medtage undervisningsmidler blandt de tilskudsberettigede udgifter. For den øvrige del af uddannelsessektoren (den øvrige fritidsundervisning, seminarierne, teknika, universiteter og højere læreanstalter) er der kun tale om offentlige midler i forbindelse med udgifter til apparatur. For studiematerialernes vedkommende er det i almindelighed forudsat, at udgifterne afholdes af deltagerne og de studerende selv, idet det dog står enhver frit for vederlagsfrit at udnytte de muligheder, der står til rådighed gennem landets samlede biblioteksvæsen, herunder de videnskabelige biblioteker.

Den helt overvejende del af undervisningsmidlerne produceres og udbydes til salg af private foretagender (bogforlag, boghandlere og andre forhandlere).

Dertil kommer den produktion, som stilles til rådighed gennem lån eller leje, og som kommer fra Statens Filmcentral og fra Danmarks Radios undervisningsafdeling. For den sidstes vedkommende betragtes kun den produktion, der kan optages og videredistribueres gennem Undervisningsministeriets Båndcentral eller gennem lokale båndcentraler, som materialer til brug for undervisningen. Dette gælder undervisningsudsendelser over lydradioen, der gennem en undtagelsesbestemmelse i ophavsretsloven er gjort tilgængelig for optagelse og midlertidig brug inden for undervisningsvirksomhed. En tilsvarende adgang savnes stærkt for tv-udsendelsernes vedkommende, således at disse i lighed med skoleradioprogrammerne kan anvendes uafhængigt af tid og sted. Ikke mindst forekomsten af programserier, hvori indgår både radio- og tv-udsendelser.